

כשהגיע זמן הפדיון —

ששנינו: "ופדיון פטר חמור לאלתר".⁽¹⁾

ואם כן לא קשה על רב מהברייתא שמבואר בה דאין בנו פדוי לאלתר אפילו בדיעבד, שאף רב מודה בזה.

מתני רמי בר חמא לרב ששת הסובר שמצות פדיון פטר חמור היא לאלתר, ממה ששנינו בברייתא:

ג-א רב ששת אמר ליישב באופן אחר את הסתירה ממה ששנינו בברייתא ראשונה "ופדיון פטר חמור לאלתר", למה ששנינו בברייתא השניה "אין בפטר חמור פחות משלשים":

מצותו של פטר חמור **כל שלשים יום** ומפרש לה ואזיל, מכאן ואילך, או פודהו או עורפו.

הא דקתני "אין בפטר חמור פחות משלשים", לא בא התנא לומר שמצות פדיון פטר חמור אינה קודם לשלשים יום, אלא לעולם מצות הפדיון היא לאלתר, וכפי ששנינו בברייתא הראשונה, אלא לומר שאם לא פדה אינו עובר עליו עד שלשים, ומכאן ואילך עובר; ומכל מקום יכול אפילו לכתחילה לקיים מצות הפדיון לאלתר, וכמו

מאי לאו, האם אין כוונת מה ששנינו "מצותו כל שלשים יום", לומר שמצוה לשהותו כל שלשים יום, ותיקשי לרב ששת האומר שזמן מצות פדיון פטר חמור היא לאלתר, רק שאינו עובר עליו עד שלשים?!⁽²⁾

ומשנינן: לא כאשר פירשת את מה ששנינו "מצותו כל שלשים יום", אלא הכי קאמר: מצוה לפדותו כל שלשים יום, כלומר זמן מצותו הוא לאלתר ועד שלשים יום, ואם

להשהותו עד שלשים יום. וראה בזה בחזון איש בכורות יז ט.

יום?! וצריך לומר דמרבנן בעלמא. ורבינו גרשום מפרש את הגמרא באופן אחר: רב ששת בא לחדש ביאור אחר במה ששנינו "ופדיון פטר חמור לאלתר", כי לא באה הברייתא לומר שזמן המצוה הוא לאלתר, אלא באמת זמן המצוה הוא לאחר שלשים, אך מכל מקום אם פדאו לאלתר אינו עובר, ואף על גב שפדאו קודם למצותו. [ולפירושו דומה תירוצו של רב ששת לזה של רב נחמן, אלא שרב נחמן אמר שבתוך שלשים פדיונו פדוי, ואילו רב ששת אמר שאינו עובר אם פדאו בתוך שלשים, וצריך ביאור החילוק ביניהם].

1. נתבאר על פי רש"י. וביאר בחזון איש בכורות יז ט: דכל מצוה שאין לה זמן אינו עובר עליו אם דעתו לקיימה, וכדררשינן: "ושמרתם את המצות", מצוה שבאה לידך אל תחמיצנה, ומשמע דאינו עובר אלא משום חימוץ, והכא קבעו חכמים זמן שלשים יום, ומכאן ואילך עובר עליו מדרבנן. אי נמי: כיון שאמרה תורה "ואם לא תפדה וערפתו", הדבר מסור לחכמים לקבוע זמן.

2. נתבאר על פי רש"י. ורבינו גרשום על פי דרכו פירש: לאו מצוה לשהותו כל שלשים יום, אלמא דאם פדאו קודם עובר עליו.

וכפירושו הראשון מבואר בשיטה מקובצת אות א, ראה שם שהוקשה לו: כיון דמצוה לפדותו לאלתר, אלמא לא יליף כלל מפדיון הבן [שזמנו לאחר שלשים], אם כן מנא לן להא דמשלשים יום עובר, ומה הוא שיעור דשלשים